

Foto: Jakub Kajbin

Studentka pražské HAMU, která do své kompoziční tvorby promítá vlastní výzkum zvukových iluzí a sluchových paradoxů a jejíž skladby si začínají razit cestu i na zahraniční koncertní pódia, se stala laureátkou ceny OSA pro nejúspěšnějšího mladého autora vážné hudby.

Obchodně zaměření rodiče ji od komponování zpočátku odrazovali, protože si pro dceru představovali stabilnější profesní dráhu, ale ona si s pomocí pedagogů, kteří v ní od útlého věku viděli skladatelský potenciál, přesto prosadila svou. Rodačka z Jihlavy hrála od čtyř let na klavír, později v jihlavské „hudebce“ přibýly varhany. „Zjistila jsem, že víc než cvičit etudy mě baví vymýšlet si vlastní

Soňa Vetchá „Baví mě experimentovat“

kousky, a tak jsme s panem učitelem začali v hodinách varhan tajně improvizovat a zapisovat si mé drobné nápady do not,“ říká představitelka mladé skladatelské generace, která na brněnské konzervatoři vystudovala obor klavír a skladba. Na pražské HAMU pak pokračovala ve studiu skladby u prof. Ivana Kurze a nyní dokončuje doktorské studium u doc. Slavomíra Hoříny a Ing. Zdeňka Otčenáška, Ph.D.

Žen skladatelek je výrazně méně než mužů skladatelů. „Ani v mladé generaci jich není moc. Mám spolužačky, a velmi šikovné, ale přece jen jsou v tomto oboru stále dominantnější muži. V poslední době jsem si ale všimla určitých iniciativ, které pořádají např. skladatelské soutěže určené výhradně pro ženy, a tak jsem se do jedné z nich zkusila přihlásit,“ říká hudebnice, která se ve své disertační práci zabývá problematikou sluchových iluzí. „Věnuji se sluchové iluzi, která pochází z gestalt psychologie. Pokusím se to uvést na obrázku optické iluze se známou Rubinovou vázou. Když se podíváte na obrázek, vidíte buď jednu, nebo druhou interpretaci obrázku – dva protilehlé obličejce, nebo vázu. Později začne naše vnímání nepředvídatelně přepínat mezi těmito dvěma variantami. Nikdy nelze zřetelně vidět oba obrázky najednou. Stejný princip existuje i v hudbě,“ vysvětluje skladatelka. „Zkoumám opakované melodické patterny, s nimiž dělám poslechové experimenty na hudebně zkušených posluchačích i na laicích. Za pomoci barevného spektra akustických nástrojů a dalších zvukově kvalitativních parametrů se snažím najít způsob, jakým dosáhnout předvídatelného vnímání této iluze. V praxi to znamená, že díky rozdílným barevným kvalitám tónů v rámci jednoho nástroje, například harfy, sestavím melodický útvar tak, že z něho budou posluchačům

vylézat buď charakterově zvučnější či plné tóny, nebo ty méně výrazné, tzn. barevně řidší. S každým posluchačem a jeho specifickými osobními preferencemi se pak skladba stává originální.“ Prvním hudebním kusem, kde poprvé použila výsledky svých experimentů a poskládala ho celý z iluzí, je skladba Solo in Solo? z loňského alba Jan Jarkovské Flétna vlastním hlasem.

Soňa Vetchá je členkou mezinárodního sdružení skladatelů a interpretů Föreningen Musikspektra T se sídlem ve Švédsku nebo českého spolku mladých skladatelů Konvergence, který při koncertech v netradičních prostorách pracuje i s light designem nebo elektronikou, jejíž možnosti sama ráda zkoumá. „Jsem otevřená všemu. Baví mě experimentovat, zkoušet netradiční nástrojové kombinace – teď zrovna chystám audiovizuální kompozici s exotickým nástrojem, ale stejně tak ráda dělám skladby pro smyčcový kvartet nebo např. orchestr,“ prozrazuje autorka, která v současnosti pracuje na skladbě pro Meitar Ensemble, která zazní v říjnu na pražském festivalu Contempuls, nebo na orchestrálním cyklu Cuts, Switches, Clouds, jehož první věta zazní na zahajovacím koncertě Janáčkovy filharmonie. Co pro ni znamená ocenění od OSA? „Je to pro mě velká čest, motivace a symbol toho, že vynaložené úsilí nebylo zbytečné. Ve vážné hudbě to vůbec není jednoduché. Každý autor si přeje, aby jeho hudba nezůstala jen na notovém papíře, ale dostala se k publiku. Cení si toho, že OSA dává pomocnou ruku mladým autorům v začátku jejich dráhy, že jim věnuje uznání a prestiž, a když to vezmu z čistě praktického hlediska, hodí se i to finanční ohodnocení, zvlášť v této době. Prostě máte pocit, že vám někdo věří a podporuje vás v tom, čemu se snažíte naplno věnovat.“ ☒